Lausunto

31.5.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asiantuntijalausunto, kuulemistilaisuus 1.6.2017, HE39/2017 vp

Lausunnon antaja: Koulutuskuntayhtymä Tavastia / Ammattiopisto Tavastia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Koulutuskuntayhtymä Tavastia pitää ammatillisen koulutuksen reformia odotettuna ja merkittävänä uudistuksena. Siirtyminen yhteen lainsäädäntöön ja nykyistä kannustavampaan rahoitukseen tulevat parantamaan ammatillisen koulutuksen laatua ja opiskelijoiden mahdollisuuksia yksilöllisiin opiskelupolkuihin. Työelämälähtöisyyden lisääminen on tärkeää. Reformin toivotaan toteutuvan suunnitellussa aikataulussa.

Laki ammatillisesta koulutuksesta on erittäin selkeä, tasa-arvoisuutta lisäävä ja tulevaisuuteen suuntaava. Myös siirtymäsäännökset ovat sellaiset, että käytännön toiminta on sujuvaa. Erityisen odotettuina uudistuksina voidaan mainita siirtyminen yhteen lakiin, järjestämislupaan ja henkilökohtaistamiseen sekä työpaikalla järjestettävän koulutuksen selkiytyminen ja oppisopimustoiminnan liittäminen tutkintokoulutusta antavan koulutuksen järjestäjän opetustoimintaan.

Koulutuskuntayhtymä Tavastia katsoo, että lainsäädännössä tulisi ottaa huomioon seuraavat näkökulmat.

1. Kaikille ammatillista tutkintoa haluaville peruskoulun päättäneille ja muille ammatillista koulutusta tarvitseville, mm. alan vaihtajat ja maahanmuuttajat, olisi taattava koulutuspaikka ammatillisesta koulutuksesta. Lain toiminta-alue (25 §) ja laajennetun oppisopimuskoulutuksen tehtävä (27 §) mahdollistavat sen, että koulutuksen järjestäjä voi valikoida opiskelijoita oman intressinsä mukaisesti. Koulutuksen järjestäjillä on uuden lain turvin mahdollisuus, varsinkin jos järjestämisluvan mukaiset opiskelijavuodet on jaettu epätasapuolisesti, järjestää samoja tutkintoja toisen koulutuksen järjestäjän ensisijaisella toiminta-alueella. Koulutuksen järjestäjien välillä voidaan myös kilpailla oppisopimuksista. Opiskelijan ja työpaikan kannalta joustavin oppisopimus on aina sellainen, että oppisopimus tehdään sen koulutuksen järjestäjän kanssa, joka järjestää tutkintokoulutuksen ja näytöt.

   Koulutuskuntayhtymä Tavastia ehdottaa, että laki määrittelisi, ettei toisen koulutuksenjärjestäjän toiminta-alueella voisi järjestää ilman neuvottelumenettelyä niiden tutkintojen oppilaitosmuotoisesta tutkintokoulutusta, joita toiminta-alueen koulutuksenjärjestäjä tarjoaa. Laajennetun oppisopimuksen mahdollisuus pitäisi rajata tarkasti, eikä sen avulla pitäisi voida kilpailla opiskelijoista. Velvollisuudesta järjestää koulutusta toimialueella tulee olla selkeä ohjeistus, ettei koulutuksen järjestäminen pirstaloidu esimerkiksi toiminta-alueen pienempiin kuntiin.

2. Reformin mukainen siirtyminen yhteen lainsäädäntöön lisää koulutuksen järjestäjän kustannuksia, kun samat palvelut kuuluvat kaikille perustutkinto-opiskelijoille. Lisäkustannuksia tulee maksuttomasta ruokailusta (100 §) ja opiskelijahuollon palveluiden (99 §) tarjoamisesta. Nykyiset näyttötutkintona tutkintoaan suorittavat opiskelevat useimmiten merkittävän osan tutkinnosta työssäoppimispaikassa, jossa ruokailukustannukset ovat korkeammat kuin silloin, kun opiskelija nauttii lounaan

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ TAVASTIA
puh. 03 6581 600
Kuntayhtymän toimisto
info@kktavastia.fi
etunimi.sukunimi@kktavastia.fi
www.kktavastia.fi
Hattelmalantie 8, PL 30
13101 Hämeenlinna
Y-tunnus: 0205303-4

oppilaitoksen opiskelijaravintolassa. Ruokailun ja opiskelijahuollon kustannusvaikutus Koulutuskuntayhtymä Tavastiassa arvellaan olevan vähintään 0,5 M€ (lähes 3 % ammatillisen koulutuksen kustannuksista).

Koulutuskuntayhtymä ehdottaa, että rahoitusvaikutusta tarkastellaan ylläolevilta osin.

3. Rahoituslainsäädäntöuudistus on tervetullut osana reformia. Vaikuttavuusrahoituksen määrä on liian suuri (15 %), koska merkittävä osa sen määräytymisestä on koulutuksen järjestäjän toiminnasta riippumatonta, mm. toiminta-alueen työllisyystilanne. Useat koulutuksenjärjestäjät ovat alueensa ainoita ammatillisen koulutuksen järjestäjiä, joten vertaaminen alueiden välisiin työttömyyseroihin (rahoituslaki 32 g §) ei kerro koulutuksen järjestäjän toiminnan vaikuttavuudesta.

   Koulutuskuntayhtymä Tavastia ehdottaa, että vaikuttavuusrahoituksen osuutta pienennetään, ja se lisätään perus- tai suoritusrahoitukseen.

4. Logistiikan perustutkinnon kuljetuspalvelujen osaamisala on kustannusryhmässä 3 (1,24). Rahoitus on riittämätön. Nykyinen 70 % koulutusalan yksikköhintaa korkeampi rahoitus ei riitä kattamaan tämän hetkisiä kustannuksia. Kuljettajakoulutuksen kustannukset ovat erittäin korkeat johtuen opetuskaluston hinnasta ja käyttökustannuksista sekä kuljettajatutkintoihin ja ammattipätevyyksiin sisältyvistä ajotunneista, jossa opettaja ohjaa kerrallaan yhtä opiskelijaa. C-, CE- ja D-ajoluokkien opetuskalusto koostuu paljon muistakin välineistä ja laitteista kuin kuorma- ja linja-autoista. Koulutuksessa käytetään mm. kaivinkoneita, traktoreita, kylmälaittein varustettuja perävaunuja, massatavarakuljetukseen suunniteltua kalustoa, erityyppisiä trukkeja ja perävaunuja sekä pyöräkuormaajia ja nostinlaitteita.

   Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon lasialan koulutus, jossa Koulutuskuntayhtymä Tavastia on toisena koulutuksen järjestäjänä, on erittäin kallista, ja siihen on vuosittain jouduttu hakemaan harkinnanvaraista korotusta. Jotta lasialan koulutus Suomessa pystytään turvaamaan, lasialan koulutuksen kustannusryhmä olisi hyvä määritellä pysyvästi.

   Koulutuskuntayhtymä Tavastia ehdottaa, että logistiikan perustutkinnon kuljetuspalvelujen osaamisala kuuluu kustannusryhmään 5 ja lasialan koulutus kuuluu vähintään kustannusryhmään 4.

5. Toisen asteen oppilaitosverkoston tiivistyessä ja julkisen liikenteen vähentyessä yhä suurempi osa opiskelijoista joutuu järjestämään asumisen opiskelupaikkakunnalla. Koulutuksen järjestäjien saama asuntolakorvaus on sidottu yksikköhintaan ja on siten kohdannut samat leikkaukset kuin yksikköhintarahoitus. Nykyisellään rahoitus ei kata asuntolatoiminnan kustannuksia, ja moni koulutuksenjärjestäjä onkin vähentänyt asuntolapaikkoja tai kokonaan lopettanut asuntolatoiminnan. Mikäli juuri peruskoulunsa päättänyt opiskelija joutuu itse vastamaan asumisesta, on hänen asemansa opinto- ja asumistuessa tehdyistä uudistuksista huolimatta edelleen huonompi kuin täysi-ikäisen kanssaopiskelijan. Koulutuskuntayhtymä Tavastiaan kuuluu myös alueen lukiokoulutus ja kuntayhtymä ei pysty nykylainsäädännöllä tarjoamaan asuntolapaikkoja lukiolaisille, koska lukiokoulutuksen rahoitus ei tunne asuntolakorvausta. Tämä asettaa toisen asteen opiskelijat eriarvoiseen asemaan.

   Koulutuskuntayhtymä Tavastia ehdottaa, että asuntolakorvausta nostetaan merkittävästi ja asuntolakorvaus liitettäisiin myös lukiolakiin.